

Pannecoucke versus Meersseman - SAP 117 – Nr. 1

**Requeste van de weduwe Michiel Pannecoucke ende Maryn haeren zone
11 december 1600**

voor myne heeren burgmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe

Vertooghen met alder oitmoet
ende reverence
de weduwe van **Michel
Pannecoucke ende Maryn,**
haeren zone,
hoe zij opden zondach van de
advent – iijde december
laetstleden,
commende van de heiligen
dienst, hemlieden hebben
bevonden faictelick
gheapprehendeert ende
gherecommandeert in stricte
vanghenesse byden ballui dezer
stede,
vut crachte van voorgaende acte
van abandonnatie
die hij zeyde vercreghen thebben
voor ulieden mijne heeren
ende dat op zodanighe informatie

precedente als den zelven ballui directe partie in deze zaecke met **Gheleyn de Conynck,**
wetschepen,
heeft believen te houden ten laste van de vertooghers,
ter cause van eenighe gheschil ofte injurieuse propoosten die zij zouden gehadt hebben met
eenen **Passchier Meersseman** ende zijne huusvrauwe - zelfs beschuldicht zijnde in 't gone
waeromme zijlieden ghedatineert zijn
ende over zulcx behoirden ghepuniert te zyne met de zelfde straffen by den baillui -
't heurlieder vertooghers laste gheheescht,
te meer midts zij **Passchier** ende zijne huusvrauwe voornoemd aggresseurs ende
oppresserders zijn gheweest by gheweldigher handt in deze zaecke
ende met wapenenen zoo de vertooghers presenteren te doen blycken –
de zaecke daartoe ghedisponneert wezende –
nochtans dies al nietjegenstaende en connen zij geensins gheslaect zijn van vangenesse al
waer zy neghen daeghen gheleghen hebben,
thuerlieden alder meesten interesse in schaede merckelick in dezen zaytyt
dat zy d'occasie hebben moeten laeten voorbij passeren van huerlieden laueur te doen,
daer anderssins midts dat sy van de voornoemde weduwe tgheele huusghezyn es verlooren
gaende

ende zoo byde gheschreven civile rechten nyemandt in ghevanghenesse behoird ghehouden
te zyne die bereet es borghe te stellen –
ten waere omme zaeken capitaele suplice mediterende -

te meer midts de vertooghers zijn cuerbroeders deser judicature –
 draeghende voor hemlieden contingent de lasten den zelven –
 oock mede midts dattet blycken zal dat de voornoemde Maryn ten tyden van de geschille
 aldaer present niet gheweest en heeft –
 nemaer was in 't opperste van zijne scheure op huerlieder coorntas ten huuze van meester
 Van Bedleem –
 de vertooghers bidden dat mijne heeren zal believen den baillui te lasten hemlieden **stappans**
 te slaecken van vangnenesse
 opdat tgeheel hemlieden huusgezin niet verlooren en gaet –
 ende dat op cautie juratoire van sheeren vermaene tallen tyden hemlieden te presenteren –
 metghaders suffisante fide jussaire indient mijn heeren zoo gheradich vynden –
 laetende den baillui onverlet omme thuerlieden vertooghers laste te procederen
 ende zoo hy bevinden zal te behoiren ende zult wel doen.

Reprochen¹ omme de weduwe **Michiel Pannecoucke en Maryn** haeren zone, zoo zy
 angheproken zijn, verweerder byden baillui dezer stede, heescher causa officij, voor ulieden
 mijne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe.

1

Alvooren ontkennen de verweeders expresselick dat zy huerlieden hofhont zouden hebben
 ghetoust oft verweect op de persoone van Christine, huusvrouwe van Passchier Meersseman –
 betrouwende dat dies niet met allen ghebleken en wert.

2

Nemaer mach wel wezen dat zoo de voornoemde Passchier ende zyne huusvrouwe faictelick
 ende gheweldlick hebben gaen slaen en smyten – zoo de verweederesse als huere kynderen
 Hans, Bouden ende Christiaenken omme tloopen van haere koyen op de voornoemde
 Meerssemans landen (zoo zy zegghen)

3

ende dat namelick de voornoemde Christyne met eene hauwe ghesmeten heeft – het
 voornoemde Christiaenken – wezende van de oude van twaelf jaeren ter eerde, hem quetsende
 in zulcken voughen dat men an hem gheen leven en conste bemercken.

liij

mach ghebeurt zyn dat verweerder hofhont – die ordinairelick int coewachten
 vergheszelschape tvoornoemde Christiaenken – ziende hem veronghelucken- heeft de
 voornoemde Christyne inghesloten ende zynen meester – door eene besondere ende
 ghewonelicke ghetrauwicheyt – beschermt van de doot – die hem ontwyffelick was
 aenstaende – daer tcontinueren van de voornoemde Christynes slaeghen.

V

tgune niet en is te verwonderen in zulcke spetie van ghebuerte – die zouden tissen (*aanstoken*)
 ofte verwecken in costume zijn (deur besondere affectie) hemlieden meester garranderen –

¹ Reprochen: Beschuldiging = 1) Aanklacht 2) Aantijging 3) Aanwrijving 4) Bezwarende
 verklaring 5) Imputatie 6) Incriminatie 7) Inculpatie 8) Insinuatie 9) Last 10) reproche 11)
 Telastlegging 12) Tenlastelegging 13) Verdachtmaking 14) Verdenking 15) Verw...
 Verwijt = 1) Aanmerking 2) Aantijging 3) Afkeurende opmerking 4) Afkeuring 5) Berispen
 6) Berisping 7) Beschuldigende afkeuring 8) Beschuldiging 9) Betichting 10) Blaam 11)
 Gisping 12) Grief 13) Lering 14) Opprobatie 15) Reprimande 16)...
 Blaam = 1) Afkeuring 2) Bericht 3) Berisping 4) Bezoedeling 5) Blamage 6) Brandmerk 7)
 Laak 8) Lak 9) Laking 10) Laster 11) Oneer 12) reproche 13) Schande 14) Schandvlek 15)
 Schuld 16) Smet 17) Smet op iemands eer 18) Smet op iemands...

over zulckx es dat poinct hier suffsisantelick ghesalviert.

Vi

ende hadde deshalven **Jaene dhuusvrouwe van Waerrand De Vey** ofte de weduwe van **Pieter de Fontaine** – yet ghetuycht zouden jehens de waerheyt ghesproken hebben – want zij ter plaetse van den ghevechte niet en waeren ende zyn oock persoonen van cleene ghewichte.

Vij

zoo van ghelycken es de persooene van **Marie Rousseau** die oock gans es reprochierelick (indien zij in dezen ende enigherrande pioncten ende articulen van sheeschers intendit yet jehens deze verweerders ghesproken hadden – want zy domestique es ende in actuelen diene van Passchier Meersseman – overdragher ende accusateur in deze zaecke.

Viiij

Mopende de particuliere injurien ten laste gheleyt Maryn Pannecoucke op het byslapen, kyndt draghen of vuderen van de vrucht, ontkent zy tzelve wel expresselick.

Ix

nemaer indien de voornoeme Christyne voor huere huwelicke huer metten voornoemde Maryn misdreghen ende by hem gheslapen – nyemandt en can daervan de waerheyt weten dan zylieden beede - want het ghemeene secreet blyft – oock mede en zyn zulcke zaecken niet zeer te verwonderen – zonderlynghe in jonghe ende libere lieden ende weet men wel dat tzelve dicmael inde werelt gheschiet.

X

ende daeromme indien den ouden man **Chrispiaen DeRadt** yet hiervan ten naedeede vande voornoemde Maryn met **Jan van Dickele** gheseyt hadde en zyn niet te ghelooven vut de redenen naevolghende – byzondere de voornoemde Deradt – die eertyden metten voornoemde Maryn ghefallen es in differente – omme dies wille hy hem was heeschende zynen aerberyts loon – hem in stede van ghelt betaelende met hoghe woorden – zoo hy wel doen can.

Xij

ten anderen es hy familievriend met **Jan van Fechelen**, schoonvader van de voornoemde Christyne die deze zaecke met zynen grote middelen es dryvende ende (zoo hy poocht) sterckhoudende ghelyck wel te presumeren doet by Michels judatien – want hy alomme by ende present es gheweest met de voornoemde Passchier Meerssemans procureur int besteden van sheeschers zaecke.

Xiiij

ten zelve cause es oock wederlegghelick Jan van Dickele, die cnape es ende huusbode vande voornoemde Fechelen ende alzo doet te suspecteren van corruptie, instigatie of vertweefelynghe. (*Verwijs – Verdam: vertrwefelen: verleiden, verlokken door geld of beloften ergens toe brengen of overhalen.*)

xiiij

want ontwyffelick indien hy Dickele anders sprake dan ter intentie van zynen meester en zoude anders niet te verwachten hebben dan zyne indignatieen mogelick zijn pasport absolut ende in contrarie deponerende naer zyns meesters wille – es te dyncken dat daerduere hy te meer vercryghen zoude zyne gre ende benevolentie

xv

ende daeromm ex quo quis lucrum vel damnun senteire potest huislmodi teesis jure reprobatur testimonium. (*Uit welke iemand winst of bate zou kunnen verkrijgen daarom eist het recht een getuige om getuigenis af te leggen.*)

Xvj

angaende tpoint vande dreeghementen gheleyt ten laste van Maryn ende waarup alleene ghehoirt es de huusvrouwe Waerand de Vey – es te verwonderen hoe de voornoemde Passchier of zynen raedt hemlieden niet en schamen te willen verifiëren eenen zulcken anzych

met eene vrouwe alleene.

Xvij

ghemerct wel gheweten es quod vox umuis sit nullus axiomata vulgari (één stem alleen is te veronachtzamen of een goedkoop axioma) ende bovendien en moghen gheen zulcke sticken werden gheverifiert dan partus vel quatuor viros probatie et integer opinionis.

Xviii

verre zy datmen daerop zallene gheloove zoude de voornnoemde Jaene, jae als waert oock een goede halve dozyne vrouwen eusdem farnie (?) met huer

xix

commende voorts de verweerders ten antwoorde van het sayen vande crocke (*crocke = wilde wikke of nachtcrocke*) op de landen van de voornoemde Meersseman byde verweerders – es noch meer te verwonderen hoe de voornoemde Meersseman zulcke vilaine sticken de verwerder moetwillichlick es anzegghende, zonder die te connen proberen dan van ghelicke met eene vrouwe te wetene dhuusvrouwe van Pieter Merlevede.

Xx

te meer mids de heescher zelve bekent by zynen intendit (ghefabricquert by meeser Joris Buten, procureur van hemlieden Meersseman) in laetsten artickelen, hoe de voornoemde huusvrouwe van Pieter Merlevede zoude eertyden ghevallen wezen in gheschille ende qurerele met deze verweerders.

Xxj

welcke eene zaecke zoo absurde es, datter schande es de zuver ooren van justitie met zulcke vuylicheden te belemmeren – want het al ghemeen es dat men gheene criminele ende capitaale stuicken proberen en can met den vydant van de gheaccuseerden daeromme es dit gheheel ridiculeus.

Xxij

Over zulcx ghemerct de heescher besoignerende alleenelick op de accusatie van de voornoemde Meersseman zyne voornoemde capitaale anzech ghebracht sverweerders laste in ghene van zyne respective poincten en can bevestighen ende houden staende met gheloofwerdighe oorconden in pertinenten ghetaele moet zonder twyfel en te neder vallen al te gaeder hy sverweerders laste hier ghesecht heeft.

Xxiii

Ende midts mijne heeren bevinden dat de originelen clagher ende anleggher Meersseman (dit in dezen hem gheforniert heeft) directe partie is met den heescher, want hij zelfs in persone alle de voornoemde ghetuyghen heeft doen daeghen, beleet ende bertaelt heeft vande auditie ende heurlieden sallarissen) zijne accustatien niet en can ten eyndelynghen ende suffisantelick verifiieren.

Xxiv

Zoo behoirt hij (onder correctie) ghecorrigeert te worden – gfhelyck de verweerders zouden ghepuniert gheweest hebben gheweest – want zaecke dat zy hadden verwonnen gheweest sheeschers anzech.

Midts welcke de verweerders tenderen ten fyne dat by ulieden heeren vonnisse, stencie diffinitive ende over recht, den heescher verclaersty wert hem met quaede cause becroont ende beclaecht e ehben van de verweerders, dienvolghende theurlieden laste te wesen, niet ontfanghelick als salverende midtsdien de verweerders van sheeschers temeraire heesch, wert deshalve ghecondemneert inde costen van dezen ter tauxatie – protesterende de verweerders te blyven te blyven onverlet hemlieden ende van deze ende met ander accusatien, blatatien ende injurien, met recht ende accusatien te doen repareren byde voornoemde Meersseman dan alzo zy te raede werden.

Implorerende etc.

Xxv

Achtervolgende welcken en waren de zonen ende verweereghe zulck bilain spcitable niet ghehouden te lyden ende te verwachten huerlieden moeder te helpen tot dat zou teenmael zoude ontlit ghemaect gheweest hebben.

Xxvj

Nemaer moeste daerinne ghebruyct wezen **punit** remedie ende waeren alzo gheundeert nootzakelick hemlieden ende huerlieder moeder te verweeren.

Xxvij

Ende daaromme al waert dat hy Meersseman of zyn vyf gheslegghen hadden gheweest op zoodanighe defensie, zonderlinghe hemlieden alleene toegehcommen zyn.

Xxviii

Notir wesende in recht

Xxix

Dit al indien verweeregghes zonen faict ghedaen hadden daervan zy al te maele niet en weten ende stellen dienangaende den heescher te vermete.

Xxx

Ende en zoude de voornoemde Meersseman nochte zyne huusvrauwe niet connen verschonen te zegghen dat zy ghemoveert waeren op de verweereghe midts tloopen van huere koyen op huerlieden landen

Xxxj

Ghemerct zy lieden in hulder ghevalle hemlieden behoirelick gherguleert thebben cum modeiramime inculpatien tutelie ende voorts hemlieden beclach ghedaen anden heere of ackerschaede, want daer boete toe gheordonneert es.

Xxxij

Over zulcx nooit hier betoont hoe de voornoemde meersseman ende zyne huusvrauwe zelfs onderwoerpen zijn alzulcke punitien als meirteren ghewelt ghebrucykens ende overwillighe menschen, zulcx als by bevonden zyn gheweest.

Xxxiii

Wezende principtantielick (onder correctie) in desen by den baillui verweeregghes ende hueren zone last gheprocesseert by detentie van xij daeghen vanghenesse – op tel quel (*zoals het is*) te kennen gheven ende depositie preparatoire van mogheolick eenighe verweererghes en de uere kynderen quatwillighe ende by aventuere menschen eiusidem farinae (*van de zelfde bloeme*) als deze aggresseurs.

Xxxiiii

Ende en weet de voornoemde Maryn niet wat de heescher ghemoveert heeft hem mede te apprehenderen, want hy nochte int ghevecht, nochte in de woorden gheweest es, nemaer was alsdan bezich int opperste van de scheure van Michiel van Bedleem, op en coornetas (zoo blycken zal nood zynde) over zulcx doet te absolveren tamquam innocuus (*doormede onschuldig*)

Mids welcken de verweerdens concluderende tenderen ten fyne van absolutie van sheeschers incivilen heesch ende onderwaer conclusien – persisterende de verweerdens te blyven in huerlieden gheheel omme by hemlieden te procederen ende vervolch te doen ten laste van sheeschers anbryngghers ende anderen tot schaede ende intrest metghaders reparatie van en daer ende zo zyt te raede worden

Heeschende de costen – implorerende etc.

Intendit omme Andries Versluys, verweerder
jeghens Jacques Dammerie, heescher
voor ulieden myne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

1

Alvooren ten verstande van deze zaecke, dient gheweten hoe de heescher alhier ter camere
betrocken heeft deze verweerder omme betalynghe thebben
vande somme van xij pond parisis over zekere dienst die de heescher pretendeert zyne zoone
ghedaen thebben tverweerders huize.

2

Ende hoewel de verweerder allegerde hoe de voornoemde zone vande heescher zynen dienst
niet voldaan

ende zelfs den verweerder verlaeten hadde int herte vande ougst - daer hy nochtans
ghehouden was den verweerder te dienen een half jaer lanck
te weten van deerste ougst 1599 tot lichtmisse 1600 - voor dry mont groote - wesende dies
nietjeghenstaende wech ghelooopen

ende verweerder naer dat hy tzynen huuse alleenlick drye weken vuterlick een maent
ghewoont hadde zonder redenen of cause daertoe thebben.

3

mijne heeren partien hghehoirt ordonneerden den verweerder te namptieren ter greffie
deser stede de gheseyde xij pond parisis, hier stellende op zijne voornoemde exceptien ter
preuve

4

Omme welke te volcommen beleive mijn -e heeren by eede thooren ende examineren de
ghemagineerde persoonen opden inhoudt van tguene hiernaer zecht

5

Jacob Oliver - Fracnois Rovan - Calleken zijn wyf - Firmin Guignon - Jan Perenst

Te wetene dat den heescher metten verweerder vergaert es gheweest ontrent acht daghen ten
herberghe ghenaeamt Spaignen,
alwaer de heescher ande verweerder zynen zoone gbesteeet heeft de termijn vvan een half jaer
midts conditien dat de verweerder

hem zoude leeren zaeghen ende voorts zoude hy dienen in zijn ander werck
ende labeur emmers omme met hem zyn proffyt te doen derup zij ghetuyghen zaeghen
dheescher verwerder betaelen ter zelve herberghe
de voorseide x schele te godspenning ende xl schele parisis ter lyfcoope

6

Voorts omme te betoonen dat sheeschers zone nergheens gheen blycende stile en heeft connen
houden in zijne andere dienten ende alomme zijn meester be
heeft met wechloopen voor zynen tyt

zoo hy hier ghedaen eheft, zal bycken byde gemartineerde persoonen dat de voornoemde
knecht wechghelooopen es vut zeker landsmans hus

binnen de prochie van Elerdinghe
naerdemael hy verweerder ghestheeden was binnen zelve half jaer.

7

Ten andere omme te betoonen dat den verweerder ulieden latsten ordonnancie van
tappointeren ghebeden

hebben hemleiden beede partien ter zelve daeghe gevonden inden rooden hert nemende elck
tzijne assistentie zynen procureur ende naer eenich

foto'sd

Reprochen ende contradictien - dienede van andwoorde verbael te allegeren - voor Jacques Dammerie heescher jehens Andries Versluis, verweerder voor ulieden myne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Popàerynghe

1

Alvooren employeert den heescher voorr reprochen ende cntracitien thinhoude vander ordonnancie interlocatoire, metghaeders de ordonnancie provisionale bij uliedne heeren gheordineert tenderende ten fynen dat die sorteren zal haer effect.

2

zonder dat den heescher ghehouden wort inde restitue vande ghenamptierde twaelf pondt parisis.

3

overmits den heescher niet en ghelooft datter eeneghe van sverweeders orconden zoude ghedeposeert hebben dat sheescher zoone zijnen meester zoude verlaeten hebben int herte vanden ougst alzo den verweerder onwarachtelick te kennen gheeft bij 1ste artikel van zijnen intendit.

4

Het tghonne den heescher sverweerder quaedt te kennen gheven - wel contraarie can doen blycken ende oock dat zynen zoone niet wech gheloopen en es van tsverweeders huuse gheduerende therte vanden ougst.

5

Maer om te bethoghen sverweeders groot onghelick en heeft sheeschers zoone noynt wechgheloopen nochte bertrocken van sverweeders huuse dan alleenlick deur dat hij hem wechghesonden hadde naer dat zyn oughst al ende ghedaen was ghereserveert een stick havere het welcke den verweerder langhe buuten ghelaeten ahdde ende alzo gheschoten en bevonden was.

6

Soo dat sheescher zoon neit veetrocken en heeft van sverweeders huuse dan duer latst van hem ende zijn huusvrowue die oirzaeke waeren van zijn vertreck overmits zij hem altyts deden bezich zijn ende werken op zondaeghen ende helich daagh int schoone makcen van de zwijnstallen als anderssins - het ghone sheeschers zoon mishaechede ende zeide jehens zijn vrouwe - ghy zondt mij altyts werckende op hellich daeghen, daer andere dienstboden ter kercke ghaen ende ten goddelicke dienste daer op sverweeders huusvrowue zeide - wilt gy dat niet doen, vertreckt van mijnen huuse - ick en hebbe u neit van doene.

7

Oock dierghelicke hadde gheseit den verweerder jehens sheescher zoone ende sanderdaeghs an zijnen ghebuer wilt hy zulcx n'iet doen, ick en hebben hem niet van doen ende dat hy vertreckt van mijnen huuse.

8

Ende met aalzulcke propositen den verweerde sheeschers zoone niet langher en begheerde te

hebben in zijnen dienst,
soo heeft sheeschers zoone ghelt gheheescht ande verweerder omme een paer schoen te
coopen -
daer up den verweerder gheandwoort heeft - ick en zal gheen gheven ende ghaet van hier -
ick en hebbe u niet meer van doen, soo dat sheeschers zoone met die proposten van
sverweerdens huuse vertrocken es.

9

Sonder dat hy in costume gheweest heeft van elders wech te loopen, zoo den verweerder
poseert by zijnen intendyt het tghonne hy niet en zal connen doen blycken nochte den
heescher niet en ghelooft, tzelve ghebleken te zynnen nochte oock tzelve niet ghedaen tot
Elfverdynghe
anders niet dan dat hy verweerder zulcx es verifiereende, daerby meenende zijn casue zeere
schoone te maecten op zyn onwarachtich te kennen gheven.

10

Voorts grijpt den heescher tzijnen voordeele in quantum heecher bi jsverweerdens inendyt
gheproseert ende by zijne oirconden ghetuucht dat sheeschers zoone
ande verweerder besteeet zijnde mochte leeren zaeghen het tghonne den verweerderr defaillant
ghebleven es ende hem zelve
't inputeren doet by zynne voorwaerde niet ghehouden en heeft daerduere den heescher meer
redenen heeft om hem te beclaeghen dan den verweerder.

11

Ende dat den verweerder poseert by zijnen intendit dat de heescher inden Rooden Hert met
hem vergaert zijnde
de zaeke hadde laeten vaeren mits te furnieren by den verweerder zes pondt parisis es
conrarien de waerheyt ende tzelve niet en zal blycken
nar alle defferentien neder te legghen zeyde den heescher jjegghens den verweerder - gheef
zes pondt parisis in ghelde ende zes pondt parisis
voor geselschap het tghonne den verweerder niet en wilde doen, zoo dat zy met die proposten
van anderen ghescheeden zijn zonder accoord maeken.

mids welcken ghevende ten surpluse solutie by impertinentie ende non admissie den heescher
concludeert naer style van reprochen ende
contradictien heeschenden costen implorerende etc.

ghedaen den x february 1601

Numer 52

Intendit omme de wedewe **Michiel Pannecoucke**, heescheghe garrant jeghyens ende ter laste
van Passchier Mersseman, verweerder
voor ulieden mijne heeren burchmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

1

Alvooren tot verstand van desen, dient ghenoteert dat alzo byder vij novembre 1600
lestleden heeschers coyen ghelopen hebbende
(By qualick bewaeringhe) upde landen van dezer verweerder.

2

tzelve verstaen zijnde by de voorseide verweerder so es dar wanof ghecommen met eene spae
in zijn handt ende zijne huusvrauwe met eene braeckhauwe.

3

Ende aldaer vyndende deze verweerder met beede haere zonen Hans ende Bouden, hebben

hem wel dapperlick gheslaghen te weten de verweerder
met zijne spae jeghens haere huepe dat zy ter erden moeste vallen
4

Waernaer ghevolch es dat sverweerder huusvrauwe, huer steekende in eenen dyck huer
gheslegghen heeft met vuisten ende andersins -
daeraf trecken haeren toom ende altijd roupende op haren man om een mes
thebben ontwyfelick omme de heesscheghe te versmooren